

FIUME

Kereskedelmi-, tengerészeti- és társadalmi lap.

Giornale commerciale, marittimo e sociale.

Hirdetések és nyiltterek:

Fölvételnek árszabály szerint Battara P. könyvnyomdájában vagy a kiadóhivatalban, Susak vanház, továbbá Goldberger A. V. Schwarz Gyula, Eckstein Bernát, Fischer A. hirdetői irodájában Budapest, Váci utca, Opellik B. nélf, Bécs, Stubenbastei N. 2

Inserzioni ed articoli comunicati si assumono nell'ufficio di spedizione in Fiume Tipografia Battara.

A szerkesztő lakása:
Susak - Glavan ház.

Előfizetési ár - Associazione:

Egy évre . . . . . Per 1 anno 6. — fr
Félévre . . . . . 3 mesi 3. —
Negyedévre . . . . . 3 . . . . . 1.50
2 hóra . . . . . 2 . . . . . 1. —
Külföldre 1 évre . . . Per l'estero 8. —

1892 február 28

Megjelenik minden vasárnap

28 Febbraio 1892

Uj iskolák Fiumében.

FIUME. 1892. február 26.

A fiumei állami népoktatási intézetek tanulóinak a száma évről évre nagyobb szaporodást mutat.

Örvendtes jel ez, mert azt tanúsítja, hogy a fiumeiek megértik az idők szavát s törekednek arra, hogy legalább gyermekeik elsajátítsák az állam nyelvét, a magyart. Nagy baj azonban az, hogy ezen intézetek drágán fizetett bérházakban vannak elhelyezve, ezélszerűtlen, szük termekben, míg a város több százezer forintot megfelelő, hatalmas palotákat emeltetett a saját olasz tannyelvű iskoláinak. Többször megtörtént, hogy az állami népoktatási intézeteket az épület lakói között előfordult ragályos betegség miatt kétszer, de háromszor is be kellett zárni. Ilyenkor a tanítás több héten át szünetelt.

Ezek a főbb bajok vezették tanügyi kormányunkat azon elhatározásra, hogy Fiumében az állami iskolák számára külön alkalmas épületeket emeltesen. Nem régiben járt lett Fiumében Szatthmáry György miniszteri tanácsos *Cziegler Győző* műegyetemi tanárral, hogy a felajánlott telkeket megvizsgálják s a legalkalmasabbakat kiválasztják. — Mint tudjuk, több ajánlat érkezett be, de ezek közül a választás nem lehet nehéz.

Fiumének lakottabb része a tengerparton 3 kilométer hosszúságban s 300—500 méternyi szélességben egy hosszú szallagot képez. — Ezen földterületnek a keleti oldalán van a városnak a legnépesebb része, az egészségtelen ó-várossal, mintegy 500 mét. hosszúságban. Ezen túl van még 2.5 kilométernyi lakott rész. Daczára tehát a keleti rész sűrűbb népességének, tekintettel kell lenni a még hátra lévő hosszú lakott területre, anynyival is inkább, mert Fiume a tenger felé nem épülhet tovább, valamint kelet felé sem terjedhet, mert a Fiumarán túli rész már horvát terület. Tehát *jövöben a terjeszkedés csak nyugot felé, a lankás s még e célra igen alkalmas hegyoldalak felé történhetik.* Itt kell épülnie az új iskoláknak is.

Nézetünk szerint a következő telkek jöhetnek számításba.

a) *A régi gágyár terület, a mely egészen a város keleti részén fekszik, a Bórának ki van téve s*

föltöltéseket kell eszközölni. Ez tehát egyáltalán meg nem felel.

b) *A királyi ügyészség által elfoglalt várkastély, a mely az ó-városra támaszkodik. Ide az ó-város 1—2 méternyi széles síkatorai vezetnek; lebontása és egyenlítése nagy kiadással jár, a Bórának szintén ki van téve.*

c) *A via Clotilde sarkán fekvő kis telek, a mely ily népes intézetek elhelyezésére nézetünk szerint kicsiny. Itt udvar csakis a szomszéd házak ablakai és udvara felé hagyható. A növendékek az udvaron kell hogy játszanak, s ilyenkor a szomszéd házak ablakai meg fognak telni kíváncsiakkal.*

De ez az udvar egészségi szempontból is kifogásolható, mert délről a szomszéd házak a napot teljesen elzárják úgy, hogy a talaj nedves lesz mindig s így a tanulók ott nem igen játszhatnak.

Ez ellen a telek ellen szól még az a körülmény is, hogy alig 20 lépésnyire föle van a városi leányiskola, s épen ily távolságra a községi fiúiskola. Ennyi iskolát egy helyre összehúfolni tanácsosnak nem tartunk.

d) 130 méternyre ettől fekszik egy 9000 méter, szép, szabad telek, *József főherczeg villája társzomszedságában.* Területére és fekvésére nézve ez volna a legalkalmasabb, mert a Bóra ellen a főherczegi villa fű megvédi. Baj azonban az, hogy ez a telek egy kissé magasban van. Az Adamich tértől (a város legszebb része és mai középpontja) 250 méternyi távolságra fekszik, 25.5 m. magasan. Tehát az emelkedés minden tíz méterre egy méternyi. Persze, hogy ez a kis gyermekeknek, különösen a leánykáknak kellemetlen, de ma, midőn a testedzést oly nagy hangsúlyoztuk, ezt a 350 lépésnyi mérsékelt emelkedésű, kényszer gyalogolást soknak nem tarthatjuk, különösen tekintetbe véve e szép hely kitünő, egészséges voltát.

e) Tovább nyugatra, a városi kaszárnya mellett, a községi kórház társzomszedságában, 17 m. magasságban van egy szintén alkalmas, nagy telek, mintegy 7000 m. területen.

A kaszárnya mellé leányiskolát vinni nem lehet. A fiúiskolának jó volna ez a hely, de a kaszárnya zaja az előadásokat zavarná. — Ezt az akadályt a közbehagyandó utca által meg az építésnél vagy a folyósó, vagy a szertárak odahelyezésével le lehetne győzni.

Kellemetlen az is, hogy a köz-

ségi kórház ott van szemben. Ettől azonban egy széles utca választaná, el az intézetet, a melyet még esetleg az utcavonalnál heljebb is lehet építeni úgy, hogy az udvar elől maradjon. Azután meg a kórházban ragályos betegeket nem kezelnek, s ott kellő tisztaságról s a levegő kellő fertőtlenítéséről szigoruan kell hogy gondoskodjanak, ezt a szomszedságot tehát nem tarthatjuk legyőzhetetlen nagy bajnak.

f) Végül van a *takarékpénztárnak egy szép telke a kappuczinus templommal szemben.* Ez szintén megfelelő terjedelmű. De az iskolát a kertben kellene eldugni, a hová egy kapualjon járhatnának csak be a tanulók, meg nyugaton ép a vasuti alagút bejáratánál fekvőnek az épület, a hol az érkező vonat fütyöl mielőtt az utcára megy, az induló vonat pedig fütyöl mielőtt az alagútba lép; azután meg a telek északi részével szomszédos nyári szinkörben a nyári hónapokon át előadások, próbák zavarnák az intézet csendjét. Ez a kettős zaj, meg a rossz bejárás nagy hátrányára van ennek, a különben alkalmas teleknek.

Lehetne még egyéb kombináció is, de ezek vagy túlságos kiadást okoznának, vagy kivihetlenek.

Mint látható tehát a legalkalmasabb fekvésűek a *József főherczeg villája* mellett elterülő szabad telek, valamint a kaszárnya mellett megfelelő terület. — Persze mi a beadott ajánlatokat nem ismerjük, az árakat nem tudjuk, hogy megítélhessük e tekintetben is a telkeket, de azt hiszszük, hogy ez döntő szerepet nem visz a dologban, s a már beadott ajánlatokra a mi nézetünk befolyással nem lehet.

Hallomásunk szerint külön épület emeltetnék az állami elemi és felsőbb leányiskolának, a melynek ma 284 növendéke van; s külön épületbe jönne az állami elemi és polgári iparszakos fiúiskola, a melynek a tanulóinak a száma 282. Esetleg evvel egy épület, vagy egy telken emelt külön épületbe helyeztetnék az állami kereskedelmi akadémia 64 — s az állami tengerészeti iskola (nautica) 28 növendéke. Tehát 659, vagyis több mint félezer tanuló megfelelő elhelyezéséről van szó. Az új tervek szerint a kereskedelmi akadémia mostani helyiségeit az állami főgimnáziumhoz csatolnák, a melynek a helyiségei szintén szüke-

meg nem felelnek. Továbbá még óvodák kapcsolatos felállításáról is hallottunk említést tenni úgy, hogy az építkezés által közvetlenül vagy közvetve körülbelül 1000 tanuló megfelelő elhelyezése célozttatik.

Már többször volt említés téve arról is, hogy a kereskedelmi miniszter Fiumében egy állami ipariskola felállítását tervezi, mert a polgári iskolával kapcsolatos iparitanfolyamok Fiume virágzó iparának fejlődöttebb igényeit nem elégítik ki. Kívánatos volna ezeket a tanfolyamokat fejleszteni, illetőleg ezeket középipariskolává szervezni át, a mi a mostani építkezésekkel és telekvásárlással kapcsolatban történhetnék meg legjobban. A mint ismerjük a kereskedelmi miniszter urat, hiszszük, hogy ez a jó terv, mely az iparos osztályra valódi áidás lenne, meg is valósul mihamarább.

Mint láthatjuk tehát Fiume összes közoktatási ágazatát érinti a kormány által célhavett építési terv. Ép ezért kívánatos, hogy az épületek, ha egyszerűek is, de egészségi szempontból kifogástalanok legyenek. Fő sulyt kell fektetnünk az alkalmas tornázó helyekre, a megfelelő, tágas udvarra, mert *Fiumében játszótér egyáltalán nincs.* Gondoljunk arra, hogy Olaszországhoz közel, az olasz kultúra befolyása alatt állunk; már pedig Olaszországban a tornázó és játszó helyekre (*ricreatori*) kiváló gondot fordítanak. Ha az olasz kultúra szolgálatában álló intézeteknek fényes palotákat emeltek, ne kelljen a magyar kulturának sem szorongani vagy bérházakba húzóda eldegelni, tegyük azt itt életkepesebbé, mutassuk meg külsőleg is létjogosultságát!

Még egyet! — A városban a legjobb hatást tette már az is, hogy az állam az építkezést elhatározta; először azért, hogy a gyermekek megfelelő épületben helyeztetnek el, de meg azért is, hogy most, midőn itt nagy a munkahiány, több munkás kenyérkeresete biztosittatik.

Altalános kellemes benyomást tenne azonban az, hogyha a tanügyi kormány épületeit az általunk javasolt két telekre építtetné, mert evvel megkezdené a jövőben tervezett *boulevardon* az építkezést, mivel ezen két telek ép ennek a vonalába esik. Ez a boulevard zajos sohasem lesz; az intézetek csendje tehát ott biztosítva volna. A fiu-

mei töképezések pedig kedvet kapnának az építkezésre, s így csakhamar bekövetkeznék az, hogy Fiume az általunk mondott irányban fejlődne, azon a környéken egy szép, egészséges új városrész keletkezne.

Kívánjuk, hogy az ige mennél előbb testté váljék!

N.

Kivitelünk Észak-Afrikába.

Algirban az osztrák és magyar behozatal története a mulasztások hosszú sorozatát tünteti fel. Igen hosszú tanulmányt lehet írni arról, a mi kedvező viszonyok dacára nem történt meg iparosink indolenciája folytán. Viszont hosszú lajstromot képeznek azok a teendők, a melyek az érdeklét tényezőkre várnak. Biztos sikert jósolni a jövőre kockázatos dolog volna, mert még nem lehet kiszámítani az új vámtarifa hatásait. Annnyit azonban bátran jósolhatni, hogy türelem, kitartás és a viszonyokhoz való alkalmazkodás mellett szép eredményeket lehetne elérni.

Es meg kell vallani, hogy azoknak, akik a távoli piacokon osztrák és magyar iparcikkek terjesztésével foglalkoznak, az érdeklét körök közönye okozza tán a legnagyobb nehézségeket. A kisebb iparosok még olykor méltányolják a fardozásokat és hajlandók is kísérleteket tenni, vállalkozni. De a nagyobb iparosok, a kik a hazai piacokat dominálják, kevésbé hajlandók a tengerentuli országok sajátos viszonyai-val számolni, a kezdet nehézségeivel megküzdeni és lépésről-lépésre haladva elhódítani a tért a versenytársak elől.

Az osztrák és magyar termelést jóformán csak a fatermek képviselik Algirban; a mi egyéb termék megfordul, sokszor francia jegy alatt francia kereskedők útján kerül forgalomba. De éppen ez tanúsítja, hogy iparunk versenyképes, a minthogy a Comptoir Algérien Austro-Hongrois tényleg kapott is próbamegrendelést sok cikkre.

Az algiri kereskedőkre az osztrák és magyar ipar érdekeinek képviseletét nem igen lehet bízni; jobbára francia versenyző cégeket képviselnek és ezek érdekében annál szívesebben működnek mert a francia cikkek terjesztése könnyebb feladat. Határozatosan és erősen ezekre csak hazai ügynökök terjeszthetnek, a kiket a „Comptoir” szívesen támogatná jó tanácsa al.

Az itteni ügynökök határozott elleneségei az osztrák és magyar iparnak és ezen ellenségek közt nem a első helyet foglalnak el a német ügynökök.

Kiviteli kereskedelmünk, ha érdekeit hazai erőkre bizza, szép eredményeket vihat ki, alkalmazkodik a helyi kereskedelmi szokásokhoz.

Ezekre vonatkozólag a következőket említhetjük fel:

Első sorban okvetlen arra kell ügyelni — és ezt nem lehet elég nyomatékosan hangsúlyozni, — hogy Algirba a cikkek viteldij- és vámmentesen kell feladni, hogy a feladó cég tüzetesen tájékozassa a viteldijak és a vámösszege iránt, nehogy az érkező küldeményért ezen a czimen a vevőtől bármit is követeljenek. Ez eddig nem történt. A szállítók hanyagsága vagy járatlansága miatt az érkezt áruk után a viteldijnak 30—40, sőt néha 50% át a címzettnek követelte a szállítási vállalat. A szállító cég hibásan számította a viteldiját és ez a hiba a feladó cégre vetett árnyékot. Legelőszérőbb tehát, ha azok a cégek, melyek a megrendelések gyors teljesítése érdekében a vasuti szállítást választják, a választó cég által garantiroztatják maguknak a viteldiját és az ilyen tevékedésért a szállító cégére hárítják át a felelősséget.

A vámkezelésért elsőrendű algiri cégek csomagankint 2 frankot számítanak,

amíg a bécsi szállító cég öt frankot számít, a mi szintén drágítja az árut.

Egyes cégek az Algirba küldött barmentesített szállítmányoknál azzal károsítják önmagukat, hogy, hogy a szállító cégnek nem adnak tüzetes ványilatkozatot brutto és netto súly szerint és nem jelzik az áruclassificációt. Megtörtént pl. hogy egy bécsi szállító cég levelezője az illető gyár kárára a tényleges súly kétszerese után fizette a vámot, mert az illető gyár nem tette ki a netto súlyt és az illető cikkek pontos tarifa osztályát. Ajánlatos tehát az árut lehetőleg úgy deklarálni, a mint az a vámtarifában van megnevezve.

Husz külön kisebb küldeményeknél ajánlatos a postacsomag és az érdekléteknek megnevezhetem a Jacques Koller céget Amanweilern (Lotharingia), csekély illeték fejében eszközöl az elvámolást és a házhozszállítását.

Végül arra kell figyelmeztetni az érdekléteket, hogy a szállítási határidőt és a többi kikötőt feltételeket pontosan tartásuk be.

Az osztrák-magyar kivitel a földközi tengernek ne csak a keleti partjait keresse fel. Hálás tért található Észak-Afrikában és nevezetesen Algirban is, ahol a földnek sok kiaknáthatlan kincse vár még feltárára, ahol az európai elem rohamosan gyarapszik és ahol a belföldi ipar nem tart lépést az igények fejlődésével.

Algir három tartományra közül különösen Oran az, mely figyelmet érdemel. Az Orani kereskedő kényesebb a jó hírére, szívesebben vesz idegen árut és jobb árakat fizet mint az algiri, akit a versenyző felek nagyobb számban keresnek fel.

Ezért a Comptoir Algérien Austro-Hongrois, mely Oranban már is létesített fiókintézetet, ugyanazt fogja legközelebb tenni Constantine és Bone városokban, azután pedig a többi észak-afrikai piacokon.

Ha kereskedőink és iparosaink nagyobb erélyvel látnak hozzá a kezdet nehézségeinek leküzdéséhez, ha igénybe veszik a reklámot mely itt igen hatalmas tényező, ha erős mintagyűjteményeket küldenek be — akkor az északafrikai tartományokban igen jelentékeny eredményeket vihatnak ki.

Igaz, hogy az új vámtarifa hatásait nem lehet még előre megállapítani, de csökkenteni lehet azokat a viteldijak leszállítása, illetve a hajóösszeköttetések rendszerítése által.

A fumei kikötő fontosabb áruinak forgalma

(Szarmazási és rendeltetési hely szerint kiténtve.)

1892 február 15—21-ig.

Behozatal vasuton Fiuméba.

Gabonameműk és örlemények.

Tengeri: Battaszék 506, Vukovár 3019, Kaposvár 403, Dombóvár 608, N. Milstic 1121, Barcs 101, Orlovac 605, Sziszek 1623, Uj gradiska 203, Bonyhád 100, Simontornya 811, S. Hőgyész 205, Novska 101, Brod 303, Uj Kapella 102, N. Atád 105, Pincehely 510, Baboeca 202, Petrovosello 200, Vinkovca 1313, Verpolje 103, Orpsháza 202, Boglár 204, Banjaluka 102, Iadja 202, Pécs 101 összesen 13055 qu.

Buza: Beleg 101, Uj gradiska 206, Uj Kapella 102, Vinkovci 309 összesen 712 qu.

Árpa: Sziszek 200 qu.

Zab: Laczháza 400, Sziszek 203 összesen 603 qu.

Liszt: Budapest 9 69, Arad 606, Szeged 2405, Miskolcz 1414, Csaba 162, Losonc 102, Zágráb 12, Tomasvár 202, Debreczen 506, N. Kikinda 102, Hatvan 102, Görz 50, Károlyváros 607, Verbaucula 102, Tóplicz 101 összesen 15882 qu.

Gyarmatáru:
Cukor: Szonbathely 906, Bäck 300, Meizhindorf 12 összesen: 1218 qu.

Faneműk:

Donga: Brod 5650, Novska 509, Sziszek 610, Berzenze 210, Nisch 1212, Czepiag 803, Banjaluka 210, Zágráb 508 összesen 9702 qu.

Épületfa: Sziszek 1999, Zágráb 610, Gorizia 1218, Lokve 2546, Verbovko 1414, Fuzina 820, Wolfsberg 301, Vigoda 308, Poprát 105, Kameral Moravica 99, Ogulin 3435, Vártsd 116, Kupljeauovic 219, Bistrza 707, Novska 914, Kúhsdorf 107, Videm 200, Villach 313, St. Paul 108, Diracca 100, Delnice 86, Gomirje 210, Kaproneza 214, Seavete 518, Lekenik 815, Zdenice 202, Tergoviste 204, Monostor 102, Verbanje 810, Csáktornya 104, Leiback 106, Rakek 415, S. Szob 195 összesen: 20630 qu.

Behozatal tengeren Fiuméba.

Gabona neműk és örlemények.

Árpa: Belföldről 34 Augliából 203 összesen: 627 qu.

Rizs: Olaszországból 111, Augliából 516, összesen: 627 qu.

Gyarmatáru:

Kávét: Trieszt 72 qu.

Füszer: Trieszt 26 qu.

Deli gyümölcs: Trieszt 2655 Olaszországból 77,6 qu. összesen: 3431 qu.

Cukor: Belföldről 12 qu.

Bor: Belföldről 4079,4, Olaszországból 654,9, összesen: 4734,3 qu.

Szesz: Belföldről 90,6 qu.

Olaj: Belföldről 188,5, Augliából 16 összesen: 304,5 qu.

Pamut és Pamutáru: Trieszt 131, Olaszországból 29, Auglia 415,8 összesen: 434,4 qu.

Gyapjúáru: Auglia qu.

Inta: Calcutta 24400 qu.

Köszén: Belföld 5520, Augliából 6148,4 összesen: 11668,4 qu.

Vas és acsél: Augliából 131,3 qu.

Gép: Auglia 82 qu.

Tanin: Török ország 200,4 qu.

III. Kivitel tengeren.

Gabona neműk és örlemények.

Tengeri: Belföldre 5015,7, Olaszországból 405,4 Ratterdám 97,5, összesen 5518,6 qu.

Árpa: Belföldre 618,5, Törökország 0,3, Rotterdam 14901, összesen 15519,8 qu.

Buza: Belföldre 335,1 qu.

Zab: Belföldre 305,5 qu.

Bab: Belföldre 189,9, Rotterdam 524,3, összesen 5432,9 qu.

Liszt: Belföldre 344,2, Török-országba 15, Rotterdamba 100, összesen: 659,2 qu.

Gyarmatáru

Kávét: Belföldre 19 qu.

Cukor: Belföldre 175 qu. Olaszországból 5092,4 összesen: 5267 qu.

Deli gyümölcs: Belföldre 29,7 qu.

Külömfélék:

Köölaj: Belföldre 127,9 qu.

Pamut és pamutáru: Belföldre 112 qu.

Ásványvíz: Belföldre 19,8 qu.

Zsir: Belföldre 33,1 qu.

Szesz: Belföldre 58,4 qu.

Sör: Belföldre 51,1 qu.

Faneműk

Deszka: Belföldre 3159, Olaszországból 82050, összesen: 85208 drb.

Erősdeszka: Franciaországba 11077, Olaszországból 265, összesen 11342 drb.

Donga: Francia országba 67101, Belföld 220, összesen: 67421 drb.

Fatábla: Olaszországból 27530 drk.

A braziliai lisztkivitel emelése.

Az 1891. januárban az északamerikai malomiparnak a Braziliába való lisztszállítványok tekintetében engedélyezett kizárólagos vámmentesség — valamennyi többi állam 1 dollár vámot fizet qu. onkint — természetien nagy mértékben kellett hogy károsan befolyásolja a magyar lisztkivitel üzletet Braziliában és ezért az országos magyar malomegyesület már a múlt évben panaszt emelt a magyar kereskedelmiügyi miniszternél és nemcsak a magyar lisztkivitelnek Északamerika által való háttérbe szorítására utalt, hanem statisztikai adatok alapján valamennyi idevágó viszonyokat kifejtette. A kereskedelmiügyi miniszter megismerve a braziliai kivitelnek a magyar malomiparra nézve nagy fontosságát, nem is késett intézkedni, hogy a veszélyeztetett lisztkivitel felszámolásának módjait valamennyi résztvevő tényező által egyértelműleg megbeszéltesse, és az „Adria” és „Lloyd” tengeri hajózási társaságok és a malomegyesület valamint ezen társaságok és a malomegyesület, valamint ezen társaságok és a magyar királyi vasutak képviselői közt folyt tárgyalások után egyezmények jöttek létre, melyek alkalmassak arra, hogy a braziliai piacot megtartsák, buzdítsák a szolgálatnak. Az „Adria” m. kir. tengerhajózási részvénytársaság a braziliai szállítási díjtétel megállapításánál engedményeket tett és a kereskedelmi miniszter a lehetőség végső határáig ment egy oly budapesti fumei díjtétel engedélyezésével, mely majdnem a vasut saját költségeinek felel meg.

A magyar államvasutak ugyanis a déli vasutal egyetemben, f. hó 17-étől kezdve további rendelkezésig, legkésőbb azonban az év végéig nevezetes tarifaméréseket engedélyeztek. A Budapest nyugati pályaudvar, Budapest déli vasút, Budapest-Lipótváros és Budapest-dunapart-telep pályaudvar állomásokról Fiuméba irányított lisztszállítványok után az eddigi 93, 90, 93 és 98 krnyi szállítási díjak refakcia útján 66, 63, 66 és 66 kr-ra mérsékeltek, az engedmény tehát waggonrakományonkint 27—30 frtot fog kitenni. Remélhető hogy ezen kedvezmények által a magyar malmoknak lehetővé tétetik, hogy dacára azoknak a nagy kedvezményeknek, melyeket az északamerikai malmok a Braziliába való lisztkivitelnek vámmentesen megengedése által élveznek, Braziliában újból lábukat megvethessék.

Bathyány Lajos grófról a lapok hosszabb tudósításokat közölnek a melyek röviden a következőkben ismertetjük: Fiume jövőbeli kormányzója a dicső emléktű Bathyány Lajos gróf unokája, Andrassy Gyula gróf veje. Alig lett nagykorúvá, kinevezetett Győr város és megye főispánjává. Előbb *honoris causa* a diplomáciai pályán működött. Mint főispán nagyon sokat tett Győr város és megye anyagi felvirágoztatására.

A ki oly családi körből és oly ház eszmeköréből lép a politikai pályára, a melynek irányát egykor Andrassy Gyula gróf szabta meg, az vizz magával annyi igaz érzést, tapintatot észt és egyéb kiváló képességet, hogy működésében meg lehet teljesen bizni.

Ezért Bathyány gróf magában egyesíti azon jó tulajdonságokat, a melyek egy igaz fumeinek a szívét kecsgetetik. Különben is e téren az ő munkatársa kedves neje, Andrassy Ilona grófnő lesz, a boldogult külügy-minister egyetlen leánya, a ki néhány nappal az előtt nevezetett ki ő felsége a királyné palotahölgyévé.

Az Andrassy családban a politikai érzés a nőkben is meg van. Midőn ez előtt néhány héttel fiúve képviselővé jelöltetett, a grófné nagy érdeklődéssel kísérte a választási mozgalmakat. Ebben a házban a polgártársak bizalmából, szabad választáson nyert mandatumot többre becsülik, mint az örökölt főrendiházi székét.

Hely

Zichy Zichy el Wimpff meiktől.

A jövő Lajos gró tartja in

Kitün miniszte szággal.

Belgium tárgyalás hajóváltás pórt- rend miniszter delmi m rend lov

Bathy ros orsz.

mult szá ényáros mint érte fensége e Cirqueniz ügyben ceg ugya melyet a hámoság egy más Cirqueniz parton. — fumeiekró gróf itt t me polg íérte, ho szabb idd

Kitünté hiteles t Antal, az náncsosa,

nak Káro elnöklete lebbi ülés nak veze

A fume des közgyi isk. tan. nységtan isk. tan. is tási minis ország leg sület diszín Comm alkalmábó

Májusi értesülünk delesére m rodája Bu melése céz vonatokat Salonikból czéből, Fiume, mely mára máju lyeségek f iroda azon kalmával társas kirá Konstantin dulást prof (Hungaria netjegy iro

A fume felsőbb le hó 21-én t rült estélye a leánykák táncz. Pers meji magya mit a kis l sedéssel és lára készite sak voltak jövedelmez zendő zong

A magy saság „Hu horvát gzh nevű gőzse leztük e h jözés után t be — Az t wald cég

Helvi és különféle hírek.

Zichy Agost gróf hír szerint márczius elején jön vissza nejével szül. Wimpffen Hedvig grófnővel, hogy a fiu-meiektől elbúcsúzzék.

A jövődöbéli kormányzó Batthyány Lajos gróf pedig márczius közepé felé tartja installacioját meg.

Kitüntetések a kereskedelmiügyi minisiteriumban. A király a Németországgal, Olaszországgal, Svájccezal és Belgiummal folytatott kereskedelmiügyi tárgyalásoknál szerzett érdemekért Mihajlovics János minisiteri tanácsost a Lipót-rend kiskeresztjével és Bró Tamás minisiteri titkárt, mindkettőt a kereskedelmi minisiteriumban, a Fetencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Batthyány Tivadar gróf Fiume város orsz. gvüési képviselője mint lapunk mult számában is jelezte, hogy 20—21-én városunkban tartozkodott, hová — mint értesülünk — József főherceg ő fensége egyenes meghívására jött, ki a Cirquenize-ban alapítandó tengeri fürdő ügyében tanácskozott vele. József főherceg ugyanis nem akarja elejteti a tervet melyet az első vállalkozó, de Lyro szélhámossága egyidőre megakadályozott s egy második Abbaziát akar teremteni Cirquenizeben, a magyar horvát tengerparton. — Nagyon jó benyomást tett a fiu-meiekre az, hogy Batthyány Tivadar gróf itt tartózkodása alatt kereste a fiu-meiek polgársággal való érintkezést s megígérte, hogy márczius hó folyamán hosszabb időre Fiuméba jön.

Kitüntetett magyar jogtudos. Mint hiteles forrásból értesülünk, Reményi Antal, az angol kir. főkonzulátus jogtanácsosa, az új esz. és kir. yacktklubnak Károly István főherceg kommodor elnöklelte alatt Pólaban tartott logközelebbi ülésében a yachtraj jogtanácsosának nevezetettét ki.

A fiuemei tanitöegynsület f. havi rendezés közgyűlésén Wallygursky Antal, polg. isk. tan. tartott minta-tanítást a meny-nységtanból. Azután Killyéni Endre polg. isk. tan. ismertette a vallás- és közoktatási minisiterium által ajánlott Magyarország legújabb fal térképét. Az egyesület diszülést fog tartani márczius 28-án Comenius A. János emlékünnepé alkalmából.

Májusi ünnepély Budapesten. A minisiterületünk a kereskedelmi minisiter rendelkezése m. kir. államvasutak menetjegyi-rodája Budapesten az idegeforgalom emelése céljából aprilis hó végén kérvonatokat indított Konstantinápolyból, Salomból, Berlinből Romából Velen-zezből, Fiuméből és Zágrábból Budapestre, mely alkalmal az idegenek számára május hó 1-én különféle ünnepélyeségek fognak rendeztetni. Említett iroda azonkívül a husvéti ünnepék alkalmával aprilis hó 15-én különvonattal társas kirándulás tervet Budapestről-Konstantinápolyba. Ezen utóbbi kirándulást programja a menetjegy irodában (Hungaria szálló) valamint a vidéki menetjegy irodákban kapható.

A fiuemei m. kir. állami elemi és felsőbb leányiskola tánc vizsgáját f. hó 21-én tartották meg. A szépen sikerült estélyen élénk érdeklődést keltett a leánykák által bemutatott Sir Roger tánc. Persze mi örömmel néztük a fiuemei magyar specialitást is, a kört, a mit a kis leánykákigazi magyar lelkesedéssel és hévvel táncoltak. A tombolára készített nyeremény tárgyak osnások voltak s mint halljuk szép összeget jövedelmeztek az intézet számára beszerzendő zongorára.

A magyar horvát gőzhajózási társaság „Hungaria” gőzöse. A magyar horvát gőzhajózási társaság „Hungaria” nevű gőzöse, mely Kielből, mint azt jeleztük e hó 6-án indult, 13 napi hajózáás után f. hó 19-én érkezett kikötönkbe — Az új gőzös, mely a kiel-i Howald cég jó hírnevű hajógyárában

készült, a jelenlegi modern hajók mintaképe; úgy anyag mint kivitel dolgában első helyen áll az e fajta hajók végtelen sorában. A „Hungaria” 180 angol láb hosszú 25 széles, 13.50 magas és 250 tiszta tonna tartalommal bír. — Hármasszerezű gépezete, mely 700 lóerőre, dolgozik 13 és fél mérföld közép sebességgel röptüi tova. — Az egész hajó besztást a legarányosabban és személyszállításra a legmegfelelőbben van eszközölve; az első osztályú utasok részére, a podgyász és egyéb rakományok számára főtartott helyiségeken kívül, egy tágas étterem, 20 külön kabin 42 ággyal, egy dohányzó helyiség, egy fürdő és egy öltöző kabin áll rendelkezésre, melyeknek mindegyike, minden kigondolható kényelem és lényűzettel van berendezve. — A második osztályú utasok részére szintén egy ellégé tágas étterem, 10 külön kabin 27 ággyal és egyéb szükséges kényiségek szintén kényelmes berendezéssel állanak rendelkezésre.

Az első és második osztályú utasok helyiségei, valamint az egész hajó villanyvilágítással és a szükséges helyeken légűtővel van ellátva.

Az új gőzös mint értesülünk a flume-cattaroi vonalon teljesítendő járatokra fog használtatni s lehet, hogy később Görögországnak egy két, piacztás fogja érinteni.

Az általános raktárak bérilleteke. Triestből írják, hogy az ottani kereskedők körében az általános táruk bérilletekeinek leszállítása ügyében nagy mozgalom indult meg s a triestzi kereskedelmi és iparkamara a kereskedők kérelmére már lépéseket is tett e tárgyban még pedig eléggé sikeres eredményel. — Értesülünk, hogy a fiuemei kereskedők körében is az itteni általános táruk bérilleményeinek leszállítása tárgyában, hasonló mozgalom van készülöben.

A fiuemei állami elemi és poigári iparszakos fiúiskolában nyitott magyar nyelvű ingyenes tanfolyam márczius hó 3-án kezdődnek az általános ismételések Ez alkalommal újra kezdhetik a tanulást mind azok, kik bármi akadály folytán félbeszakították. Felvételtnek azok is, kik már eddig tanultak magyarul, de tanulmányaikat eddig nem fejezheték be.

Kedvező alkalom ez mind azoknak, kik a magyar nyelv elemeivel rövid idő alatt meg akarnak ismerkedni. Ép azért felhívjuk az érdeklődők figyelmét rá.

A tanfolyam számára írott nyelvtanok 5 íve már megjelent s nem sokára a teljes munka elhagyja a sajtótól.

Hogyan kell iskolát építeni? Erről a kérdéstről készített a közoktatásiügyi minisiter egy kis füzetet, mely részletesen előadja, hogy pedagógiai és egészségügyi szempontból mi mindent kell szem előtt tartani egy iskola építésénél, a telek megválasztásától kezdve egészen a belső berendezésig. A füzetet most küldték szét a tankerületi főigazgatóságoknak s az autonóm felekezeti főhatóságoknak.

Lapunk szerkesztöje már hosszabb idő óta ismét betegem fekszik. Egészségi állapotában legutóbb némi javulás állott be.

Az egyes középiskola. Csáley Albin gróf vallás- és közoktatási minisiter elnöksége alatt e hó folyamán tartották meg a több napra terjedt tanácskozást a középiskolák egyesítésé ügyében.

Az anket tagjai egyhangulag szükségesnek tartják a tervezett egyesítést, a részletekre nézve azonban a nézetek eltérők voltak.

A főelv az, hogy az egységes középiskola bi- vagy trifurkált összeságú egyenlően előkészítenek a felsőbb iskolákra. A polgári iskola 6 osztályu maradna s úgy szervezendő, hogy kisebb hivatalnoki pályákra és szakiskolákra készítsen elő.

Tehát az egységes középiskolába kizárólag azok járnának, a kik az egyetemre szándékoznak menni. A többi pályákra pedig a polgári iskola és a szakiskolák készítenének elő,

A farsangi kocszás. A farsang utolsó napján megtartani szokott menet (corso) ez évben is élénknek ígérkezik. Hír szerint Abbaziából többen részt fognak venni, s a fiuemei fiatalág is erősen készül különböző szellemes meglepetésekkel.

Tengerészeti hírek.

Az 1891 évben elveszett hajók jegyzéke. A Veritas hivatal kimutatásai szerint az 1891 év folyamán alatt összesen 1077 hajó vesztel részben zátonyra jutás, összeütközés, tűz stb. következtében. A mult évben kimutatott hajók össz tonna tartalma pedig a szerencsétlenségi esetek folytán csökkent összesen 524058 tonnával.

Az elvesztett hajók közül vitorlás volt 937, gőzös 208. Lobogó szerint a vitorlások között volt: 329 angol, 140 amerikai, 62 német, 1 argentinai, 7 osztrák és magyar, 1 belga, 3 chilei, 24 dán, 5 spanyol, 88 francia, 7 görög, 1 haifü, 2 hawaianai, 31 olasz, 1 mexikói, 163 norvég, 12 hollandi, 2 portugál, 19 orosz és 35 svéd. a gőzösk között volt: 140 angol, 6 amerikai, 16 német, 2 brazilai, 2 dán, 4 spanyol, 5 francia, 2 görög, 3 olasz, 2 japanni, 16 norvég, 3 hollandi, 2 portugál, 5 orosz és 2 svéd.

A Medea Lloyd gőzös, melynek személyzetéről tévesen az a hír terjedt el, hogy Braziliába való indulás miatt fellázadt, holott pedig az egész dolog két részeg tüzelőnek okoskodásából állott, f. hó 24-kén vegyes rakományval — Malta Genua és Gibraltáron át Braziliába indult.

Uj tengeralatti kábel. Tunis és Marseille között legközelebb tengeralatti összeköttetést létesítenek. A francia lapok azt írják, hogy a kábel ez év november lére elkészül.

Eltűnt postahajó. A II. Vilmos nevű tengeri gőzösknek, mely Rotterdam és Java közt postaszolgálat teljesít és november 4 én indult utnak Rotterdamból, nyoma veszett. Azt hiszik, hogy a hajó, melyen sok nagyértékű postacsomag volt, mindenestül elmerült.

Kereskedelmi hírek.

Az olasz borkereskedők mozgalma. A bari-i és a szomszédos kerület bor kereskedői nagy mozgalmat indítottak a német kormánynak ama tervbe vett intézkedése ellen, hogy az olasz boroknak tartályokban való bevitelle megtiltassék. A bari-i kereskedelmi és iparkamara az említett kereskedők kérelmére az összes pugliai kereskedők nevében táviratilag arra kérte a földművelés és kereskedelmi ügyi minisiter, hogy az olasz borkerforgalomra nézve eme károsan ható intézkedés megállítására a szükséges lépéseket, mielőbb megtegye. A pugliai kerület képviselője mint Bariából írják, a legközelebbi ülésen interpelaciot fog benyuitani e tárgyban.

Brazíliai kávéüzleti tudósítások. A bécsi kereskedelmi kamara közlebb feliratott intézett az osztrák kormányhoz, melyben utal azon hátrányokra, melyek a monarkia kávékereskedelmét a hiányás és nem mindig megbizható brazíliai kávéüzleti tudósítások folytán érik. Ez állapotot néhány czég még elviselhetlenebbé teszi az által, hogy érdekeinek megfelelő, hamis tudósításokat terjeszt, úgy, hogy az effektívüzlet ugyszólván lehetetlen név téve. A kamara kéri, hogy a kormány rendes tudósítói működést szervezzen a fontosabb brazíliai piaczkokon. A felirat elintézése érdekében az osztrák kereskedelemügyi minisiter lépéseket tett a külügyminisiteriumnál az iránt, hogy a rio de janeiroi követség utasítassék, minisiterint a brazíliai kormánytól rendes hivatalos tudósítások közzétételét eszközölje ki. Mig ez eredményre nem vezet, a rio de janeiroi sautosi konzulátusok

utasították, hogy piaczaikról a bécsi kereskedelmi kamarának két hetenkint rendes tudósítást adjanak úgy a kávéüzlet, mint a termelési viszonyokról.

Smirna déligyümölcs kereskedelme, az összes déligyümölcs nemekben, különösen pedig apró- és mazsolaszőlőben, továbbá függében igen tekintélyes volt. A mazsolaszőlőtermés mintegy 300.000 kautarra (á 46 kg.) rug, melyből több mint 200.000 kautar vitetett ki úgy, hogy a jelenlegi készlet (Varna, Yerbli. és Caraburno-lajták) alig 70—80.000 kautar. Az élénk kereslet főleg a rosszul sikerült spanyol termések és Anglia nagyobb szükségletének tulajdonítható. Az aprószőlőtermés (mintegy 300.000 kautar) szintén gyorsan kelt el és a készlet 12—15.000 kautar.

Nyersbörök szállítása Olaszországba. A budapesti kereskedelmi és iparkmara az érdeelt körök tudomására hozza, hogy nyersböröknek Olaszországba való beszállíthatása céljából a honi kikötő helyi hatósága által kiállítandó származási bizonyítványok, az olasz belügyminisiter 1891. évj december hó 23-án kelt rendelete szerint, az illető olasz konzul láttamozása nélkül is érvényesek és ennélfogva e láttamozás már nem szükséges.

Irodalom és művészet

Comenius Ámos János élete és működése (1592—1671). A Comenins-irodalom felhasználásával írta Berecz Gyula. Kiadja a Magy. Paedagogiai Szemle szerkarsztósége Budapesten. Megrendelhető szerző Berecz Gyula tanfelügyelőséghez beosztott áll. isk. igazgatónál Sepsi-Szent-Györgyön. 45 kr. előleges beküldése után bérmentve küldetik meg.

M. kir. államvasuti ügyek.

Kivételes díjszabás kukoriczaküldeményekre Ausztria - Magyarország. Gácsország és Romániából származó kukorica küldeményekre a német-osztrák határállomásokról németországi területén f. évi február hó 1-től f. év június 30-ig érvényes kivételes díjszabás mai naptól fogva a szász államvasutak Gera, Grossenhain, Leipzig, Plagwitz-Lindenua, Weida Zeitz és Zittau állomásokra is kiterjesztetett.

Kéletnémet-Osztrák-magyar vasuti kötelék. A m. kir. államvasutak igazgatósága közhírré teszi, hogy az 1892. évi január hó 25-től f. év június 30-ig érvényes ideiglenes kukoriczadíjszabás 5 oldalú foglalt Schweinitz-halbotadti viszonylat díjtétele 0.36-tól 0.26 márkára leszállított.

A belovár-körösi vasut ügye. — mint Zágrábból írják—annyira előre haladt, hogy az építkezések már a tavasszal meg fognak kezdetni.

Felelős szerkesztő és tulajdonos Mocs Zsigmond.

Orvosi Bizonyítvány.

Az Első Alföldi Cognac-Gyár Halász Ferencz és Társa uraknak

Hecskeméten.

Gyógy-Cognacot

kórosztályomon megkísérlettem és azt gyenge-ségi állapotban szenvedőknél erősitő és igen jó hatású italnak találtam.

Dr. Schwimmer Ernő egyetemi tanár és közorhási főorvos.

Ezen jóhírnevű s kitüntetett gyár képviselője Fiumében Wallaschnig Antal (Via Riva).

